

רפד. דכתיב ויבא יעקב שלם, ואמר רב שלם בגופו שלם בממונו שלם בתורתו. המוכן השטחי הוא, שכל השלמה שמסתעפת אחת מחבירתה אח"כ נהפכת לחטיבה בפני עצמה עד שהיא מסגת את גבול האחרת. ע"כ בנוהג שבכולם שהשלמה הגוף שהיא מולידה הצורך להשלמת הממון, לסוף היא נדחית מפני השלמת הממון. שהדמיון הכוזב עושה אח"כ את הממון לחטיבה בפני עצמה, עד שלא די שעל ידי הממון לא יעזר להרחיב ולחזק כחות גופו כ"א עוד יתרחסו ע"י רוב חרדתו על הממון והשגתו. והנה הגוף והממון, שניהם הם בסיסים טובים להמעלה הרוחנית שהיא יסוד התורה, תיקון השכל, ותיקון המוסר, וכמה פעמים מזדמן שהם עומדים כאויבים זה לזה. המוטל מדלדל כשאינו (מובן) [מבין] כל צרכו את החפץ לחיזוק הגוף ולהרחבת חיי החברה הקיבוצית, שיסודה הוא הקנין המספיק יפה לכל צרכי החיים. יעקב אבינו ע"ה היתה עיקר מגמתו להראות לכל שאין שום צד מצדדי השלימות, בין הגבוהים בין הימוכים, שלא יהיה האחד חתוק את חברו כש"כ יפה, וק"ו שלא יהיה אחד סותר את חברו. ע"כ היתה ידו עמו, ובא שלם בגופו ועם זה שלם בממונו, ומשניהם יחד מצא את הטוב הפנימי להיות שלם בתורתו, להיות למופת, כי בדרכי הצדק והאמת מתקבצות כל המעלות להאחד יחד, ואין שלימות וחת דוחה את חברתה, כ"א מפני קיצור ההבנה שבערכה בהשגת מטרתה. "לא כאלה חלק יעקב כי יוצר הכל הוא, ב. ערפלי סוהר עמ' קיא ד"ה אותם. רפג. 1. אולי ניתן לקרא

עיקר

וישראל שבט נחלתו ד' צבאות שמים, שברא צבאי צבאות בעולמי שכולם יחד עושים את צביונו, ומכללות כל הטוב מושגת היא האמת הכללית המלאה חס, "ויעקב איש חס יושב אוהלים", מביט בעין של נדיבות ואהבה על כל מה שנמצא בו דבר טוב.

בית הדין

לא יעקב יאמר עוד שמך כו' כי שרית כו' (בראשית לב. כח). וב' שמות אלו זכו בהם בני ישראל. והם בחינת הגוף והנשמה. כי צריך כל אדם לתקן הגוף עד שיחול עליו כח נשמתו ואז נקרא ישראל. וענן מלחמת יעקב עם המלאך כי נשמת אדם גדלה מעלתה מהמלאך כידוע. רק שזה בבחינת הנשמה בלבד. אבל גוף המלאך גדלה מעלתו על גוף האדם. כי גוף האדם בעולם העשיה. אך יעקב אבינו ע"ה תיקן גופו עד

שזכה להיות מרכבה לה' יתברך. נמצא גם גופו כמו נשמה. ולכן גם בחומר גופו היה יכול להלחם עם המלאך. וזהו שכתוב (שם) לא יקרא שמך עוד יעקב. פירוש שגם הגוף שמכונה בשם יעקב. אינו אצלו בבחינת גוף ונהפך לרוחניות כמו הנשמה. וזהו שכתוב (שם) ויבא יעקב שלם שזה ההשתוות הגוף והנשמה נקרא שלום. כי בכל איש ישראל יש מחלוקת זה בין הגוף והנשמה. ובפי תיקון הגוף כך השלימות שבו. ולכן גם שבת נקרא שלום¹ כי יש בו תיקון הגוף שהוא מעין עולם הבא², ולעתיד לבוא יהיו הגופות מתוקנים ממש כמו נשמות. ובשבת קודש יש מעין זה תיקון הגופות קצת לכל אחד כפי הכנת מעשיו בימי המעשה וזכה בשבת לנשמה יתירה שהוא על שם תוקף התפשטות כחה בגוף.

"וישלח יעקב מלאכים" ¹. הרבה פעמים מוזכרת בתורה שליחת מלאכים. "וישלח

עם עשו. בידור זה אינו קיים רק באותו הדור, אלא הוא נמשך גם בדורות הבאים. מראשית עד אחרית, עד אשר "ועלו מושעים בהר ציון לשפט את הר עשו" ¹⁵. וכשהוא נצרך עבור זה לשליחים, הוא שולח מלאכים. יש מקום להתבונן איך עושים עסקים עם מלאכים. קיימים מיני בני-אדם שיש להם סידורי דברים בעולם-הזה לא רק בין אדם לחבירו, אלא גם קשרים עם דברים שמימיים, עם כוחות אדירים עילאיים מלאכיים ¹⁶. יש מקום להתרגל לעובדה שיש אנשים שנפגשים עם מלאכים ממש. אנו רגילים להחשיב את עניני העולם-הזה כדברים ממשיים. אולם לא פחות מהם, אף הענינים הרוחניים הם מציאות ממשית, ולא מיסטיקה בעלמא. לפני זמן מה, הזדמן לפני בידור בעניני גמרא והלכה. הערתי שיש להבינו באופן יותר גדול, באופן רוחני. אמר משהו: "אם-כן, אין זה ממש? אין זה אמיתי?" אמרתי: "מה פירוש 'ממש'? לא רק דברים שאפשר להרגיש באצבע או לראותם בעיניים הם ממשות? דברים רוחניים הם ממשות, הם אמת, באופן הרבה יותר גדול מאשר דברים מוחשיים" ¹⁷. כשרש"י כותב "מלאכים ממש", הזכרונה לממש כפשוטו. הוא ראה צורך להדגשה מיוחדת.

משה מלאכים מקדש" ¹⁸, "וישלח יפתח מלאכים" ¹⁹ וכדומה. מלאכים אלה הם שלוחים פוליטיים, "בלדרים". ביטוי זה המופיע במדרשים פירושו שליח ממלכתי. יעקב אבינו שלח בלדרים, בני-אדם בתפקיד של שליחים פוליטיים.

3. מלאכים ממש

אבל רש"י מסביר בשם חז"ל: "מלאכים — מלאכים ממש" ³. מלאכים ממש! עם "שש כנפים שש כנפים לאחד" ⁴. יעקב אבינו הוא בן אדם, בעל רמ"ח איברים ושס"ה גידים; אמנם אדם גדול וקדוש, אבל אדם שחי בעולם-הזה על פני כדור הארץ, והוא שולח מלאכים ממש! מלאכים ממש, מובנו יצורים שמימיים, ש"מקדישים אותו בשמי מרום" ⁵. קיימים המון מלאכים, אלפי רכבות, מיכאל, גבריאל ועוד ועוד. (הרב ראובן מרגליות כתב ספר מיוחד, "מלאכי עליז" ⁶, הכולל רשימת שמות המלאכים על-פי מקורות חז"ל.) יש מאמר חז"ל ידוע: "אם דומה הרב למלאך ד', יבקשו תורה מפיו, ואם לאו, אל יבקשו תורה מפיו" ¹⁰. איך נברר אם הרב דומה למלאך ד' צבאות, אם לא ראינו מלאכים? אנחנו לא רגילים להפגש עם מלאכים. אבל הנביא מלאכי, שכתב "כי שפתי כהן ישמרו דעת, ותורה יבקשו מפיהו, כי מלאך ד' צבאות הוא" ¹¹, מן הסתם היה רגיל במלאכים. אנחנו לא. יעקב אבינו הוא אדם מסוג שונה, אדם שכן שייך למלאכים. אין זה דבר כל-כך פשוט, "מילתא זוטרתא" ¹²; ולא רק שיעקב אבינו שייך למלאכים, אלא הוא אף בעל-בית עליהם. הוא עושה אותם שמשים שלו, ושולח אותם לדברים חשובים מאוד, לענינים פוליטיים היסטוריים אלוהיים. הוא עושה אותם בלדרים שלו. אמנם, אנו לא כל-כך רגילים למציאות זו, אבל יש מקום להתרגל אליה. אצל כנחות גדולים כאברהם אבינו, יצחק אבינו ויעקב אבינו — זהו דבר רגיל. יעקב אבינו נקרא "בחי האבות" ¹³, הוא המסקנה, התכלית של האבות. הוא הוא כלל-ישראל. עם ישראל נקרא על שמו, הן בפסוק "אל תירא עבדי יעקב" ¹⁴, ובעוד הרבה פסוקים. הוא מתגלה כבעל כח עצום, עז כדי היות אדון על מלאכים. מזדמן שהוא צריך לברר את העסקים שלו